

Jumalateenistus Nõos P, 13.03.22 kell 11.00, *Reminiscere*

Lektsioonid: 2Aj 20:1–9; Mt 15:21–28

Jutlus: 1Ts 4:1–8

Laulud: 215 (1–6); 225 (1–3, 4); 71 (1–4); 335 (1–7)

Viimaks nüüd veel, vennad, me palume ja keelitame teid Issandas Jeesuses, et nagu te olete meilt saanud teada, kuidas teil tuleb elada ja Jumalale meeldida – nõnda te ju elategi –, et te selles veelgi enam edeneksite. Te ju teate, millised korraldused me teile oleme Issandas Jeesuses andnud. Jah, see on Jumala tahtmine: teie pühitsus, et te hoiduksite hooruse eest, et igaüks teie seast oskaks pidada oma astjat pühitsuses ja aus, mitte himude kires, nõnda nagu paganad, kes ei tea midagi Jumalast, et ükski ei oleks üleastuja ega petaks oma venda asjaajamises, sest Issand maksab kõige säärase eest kätte, nii nagu me oleme seda teile ka enne ütelnud ja tunnistanud. Jumal ei ole meid ju kutsunud rüvedusele, vaid pühitsusele. Seepärast siis, kes on selle suhtes hoolimatu, see on hoolimatu mitte inimese, vaid Jumala vastu, kes oma Püha Vaimu teisse annab.

Küllap mõtleme praeguses Ukraina sõja tõttu vallandunud uudistevoos tihti sellele, mida peaksime tegema ja kuidas Ukrainat abistama.

Küllap leiab igaüks ise võimaluse abistamiseks: kas annetab raha või humanitaarabi, toetab või lausa majutab Eestisse jõudunud põgenikke, korraldab mingit muud laadi toetusavaldusi Ukraina heaks. Kõik see kuulub meie kui ilmaliku riigi kodanike võimaluste või kohustuste hulka anda oma panus rahuaja taastulekuks.

Kuidas peaksime aga käituma Jumala riigi kodanikena, Kristuse koguduse liikmena? Olen sõjapäevil peetud jutlustes seda küsimust muidugi juba teise nurga alt puudutanud ja leidnud, et meil tuleb tavalisest rohkem palvetada. Jään selle juurde ka nüüd.

Ilmaliku riigi poolt soovitud abitegevuse hulka palvetamist ei loeta, vähemalt mitte meie ühiskonnas, sest tegevuseks ei loeta seda, mis ei too üheselt mõõdetavat vilja. Kirikute hääli praeguses sõjaolukorras küll oodatakse, kuid seda pigem poliitilises võtmes, võitluses sõja lõpetamise nimel. Eriti oodatakse siin Vene Õigeusu Kiriku häält, et ta keelitaks Venemaa juhtkonda sõda lõpetama.

Kuid n-ö mitteametlikult palvetatakse ikka. Palve tähendust teab iga sõdur, kes läheb lahingusse ja mõistab, et tema enda või tema kaasvõitlejate tegevusest ei piisa, et eluga tagasi tulla. Seepärast öeldakse, et kaevikus ateiste pole.

Võiks aga öelda, et kogudus on Jumalalt saanud ametliku ülesande palvetada, sest keegi seda tema eest ei tee. Teisiti öeldes, kogudus on professionaalne palvetaja.

1Ts 5:17 ütleb apostel Paulus: „...palvetage lakkamatult“. Kuidas seda teha? Inimene oskab küll lakkamatult muretseda, kuid palvetamine on palju raskem.

Esiteks teab kristlane, et muretsemisest pole mingit kasu. Jeesus üleb Mt 6:27: „Aga kes teie seast suudab muretsemisega oma elule ühe küünrugi juurde lisada?“ Muremõtted tulevad ja see on loomulik. Kuid mure on hea ära ajada justnimelt palvega. Nii nagu on palvega hea ära ajada ka kadedus või pahatahtlikud mõtted kellegi aadressil: tuleb lihtsalt selle isiku eest palvetada ja ebaterved mõtted kaovad nagu imeväel.

Teiseks tuleb oma mõtted n-ö verbaliseerida, kõneks muuta. Tuleb meelde luuletaja Hando Runneli luulerida: „Mõtelda on mõnus, rääkida on raskem...“ Mõtted tulevad pähe justkui iseenesest, kuid rääkimine on juba mõtete allutamine mõistuse kontrollile.

Ka palve on omal kombel Jumalaga rääkimine. Seda võib muidugi ka mõttes teha, koondada mõtted pöördumiseks Jumala poole. Tundub, et seda Paulus eeltoodud mõttega „...palvetage lakkamatult“ silmas peabki. Pole meil ju alati võimalust kõva häälega Jumala poole pöörduda või koos usukaaslastega palveosaduses olla. Me saame aga kasutada oma päeva oma palvete Jumala ette toomiseks meie tööde ja tegemiste kõrvalt.

Kuidas aga olla palvetamiseks valmis? Kuidas leida kindlust, et mu palved jõuavad Jumala ette ja on mõjusad? Neile küsimustele aitab vastata meie tänane kirjakohet.

Siin õpetab apostel Paulus Tessaloonika kogudust, kuidas tuleb elada ja Jumalale meeldida. Õpetab, kuidas Kristuse kogudus ja iga selle liige saab olla puhas ja vääriline palveks. Sest palvevaimu, Püha Vaimu abi on palvetamisel määrav.

Kui loeme sellest, kuidas Paulus õpetab meil Jumalale meeldida, siis võime mõelda, et meie tänane olukord on erinev sellest, mis oli Tessaloonika kogudusel 1. sajandil pKr. Polnud nad ju silmitsi sõjaga ja põgenikelainega, nagu meie tänapäeval.

Kuid võrdlus on siiski kohane. Ka tollane algkogudus oli sõjas. Kui mitte reaalse sõjalise rünnaku tõttu, siis kindlasti suhtumise tõttu. Tollane ühiskond ei nõustunud kristlust kui uut ja arusaamatut religiooni mõistma ja aktsepteerima. Alggkogudus pidi kogu aeg arvestama väärnimõistmise ja tagakiusamisega, seda nii juutide kui ka roomlaste poolt.

Niisiis väärivad meie kirjakohtas antud juhised Tessaloonika kristlastele 1. sajandil pKr järgimist ka märtsis 2022, 2000 aastat hiljem. Sest nagu juba öeldud: eestpalvetamine, koguduse iga liikme töö, ei kuku hästi välja, kui neid juhiseid mitte järgida.

Vaatame, mida Paulus siis tessalooniklastele südamele paneb.

Esmalt tuleb rõhutada, et need juhised või korraldused pole mitte Pauluse enda välja mõeldud. Ta ütleb, et need on antud Issandas Jeesuses. Seega pole need mõeldud Pauluse kui koguduse rajaja autoriteedi või koguduse organisatsiooni tugevuse kasvatamiseks, vaid see on Jumala tahe Tema Poja Jeesuse Kristuse Ihu liikmeile.

Paulus ütleb: „Jah, see on Jumala tahtmine: teie pühitsus, et te hoiduksite hooruse eest.“ Siin on taustal 1. sajandi paganlik maailm, milles hoorus, seksuaalne vabadus mängis olulist rolli. Paulus manitseb tessalooniklasi sellisest praktikast hoiduma, sest Püha Vaim, kelle ülesanne on muuhulgas tekitada inimeses palvemeel, ei saa elada astjas kui inimihus, mis on loovutatud kellelegi teisele kui Jumalale.

Seda ei tule muidugi võtta seksuaalelust loobumise nõudena, sest Jumala on ju loonud ka seksuaalsuse. Sõna σκεῦος, mida siin tõlgitakse „astjaks“, on 1Pt 3:7 kasutusel ka abikaasa kohta: „Nõndasamuti, mehed, elage mõistvalt naisega kui nõrgema astjaga.“ Nõnda siis võiks oma „astja“ au sees hoidmist mõista siin ka truudusena oma abikaasa vastu.

See aga omakorda tähendab juhust abielluda. 1Kr 7:2 ütleb Paulus: „Aga igasuguse kõlvatuse vastu olgu igal mehel oma naine ja igal naisel oma mees.“

Tean, et olen sellise jutuga tänase liberaalse ühiskonnakorralduse seisukohalt vanamoodne või isegi vaenulik. Kuid see pole siiski mina, vaid Pühakiri, Jumal, kes meiega niimoodi kõneleb.

Viin korraks jutu vabadusele.

Vabaduse eest tuleb võidelda ja seda teeb Ukraina praegu kõigile arusaadaval viisil. Kuid see vabadus, mille eest praegu seisab Ukraina, on vabadus elada omal maal, kõnelda oma keelt ja praktiseerida oma kultuuri. Mitte elada nii nagu väevõimuga surub peale Venemaa.

Ometi ei tähenda see vabadust astuda vastu Jumala tahte. Ukrainlased ei võitle selle nimel, et Jumala käsud kõrvale heita. Miks ma üldse niimoodi arutlen?

On öeldud, et see sõda on teatud mõttes ka ususõda. Nt Vene Õigeusu Kiriku patriarh Kirill õigustab oma eelmise pühapäeva jutluses väljendatud Ukraina-vastases seisukohavõttus käimasolevat sõda Venemaa püüdega aidata oma kontrolli all olevat Donbassi piirkonda vältida geiparaade, laiemalt läänelikku, patule avatud orientatsiooni.

Ma olen kindel, et Ukraina on usklik maa, kus tuntakse Jumala tahtmist ja hoorusest hoidumise vajadust ilma Venemaa sõjalise agressioonitagi. Venemaa ja tema õigeusu kirik peaks hoolega vaatama, mitut käsku Moosese kümnest käsust ta tegelikult ise järgib. Kas kolme n-ö Jumala käsku: Jumala austamist üle kõige, Jumala nime asjata suhu võtmisest hoidumist ja pühapäeva pühitsemist? Pealse selle kätte: sina ei tohi tappa, sina ei tohi varastada, sina ei tohi anda valetunnistust oma ligimese vastu, sina ei tohi himustada oma ligimese koda, sina ei tohi himustada oma ligimese naist, sulast, ümmardajat, kariloomi ega midagi muud, mis talle kuulub? Ma ei hakka siin neid käskke pikemalt Venemaa agressiooniga seoses analüüsima, kuid süvenematagi on selge, et Venemaa rikub siin paljutki.

Ja kui vaielda nüüd selle üle – nagu Vene Õigeusu Kirik näib tegevat –, kas Ukrainas järgitakse kuuendat käsku „Sina ei tohi rikkuda abielu“, siis tuleks kõigil vaidluspooltel esmalt peeglisse

vaadata. Ainult see, kes sinna vaadates veendub, et ta on patuta, on õigustatud väitma midagi niisugust, et Venemaa agressioon Ukraina rahva vastu on Jumala karistus läänelikule liberaalsele elulaadile, mis ei järgi Jumala tahtmist.

Jeesus Kristus sõitles Lk 9:51–56 järgi oma jüngreid, kes tahtis Jeesuse vastuvõtmisest keeldunud samaarlasti taevase tule abil hävitada. Ta teadis, et kõigi inimeste südames on patt ja patuga vastu võidelda pole võimalik. Seepärast läks ta ise patutuna ristsurma, et patt olemuslikult hävitada. See tegu oli aga armastustegu.

Võib-olla tundub teile nüüd, et olen teemast kõrvale kaldunud või räägin koguni iseendale vastu. Siiski pole see nii. Tuleb teha selgeks, et Kristuse kogudusel tuleb elada Jumala tahtmist mööda, järgides Moosese kümmet käsku, et olla püha, nagu Jumal tahab. Paulus ütleb meie kirjakohas: „Jumal ei ole meid ju kutsunud rüvedusele, vaid pühitsusele. Seepärast siis, kes on selle suhtes hoolimatu, see on hoolimatu mitte inimese, vaid Jumala vastu, kes oma Püha Vaimu teisse annab.“ Kordan uuesti jutluse algul väljendatud mõtet. Jumala Püha Vaimu on Kristuse Ihu liikmel, igal kristlasel aga tarvis selleks, et teha oma tööd lakkamatul eestpalvetamisel kõigi ja kõige eest, sealhulgas ka oma vaenlaste eest.

Kui kirikul on mure, et ühiskond ei täida Jumala tahtmist, siis tuleb 1) ise Püha Vaimu saamiseks pühalt elada ja 2) sellise ühiskonna eest lakkamatult palvetada. Mitte paluda tema hävitamiseks taevast tuld või, veelgi hullem, asuda ise selle tule vahendajaks, asudes rahumeelse riigi vastu sõtta. Olen kindel, et täna käimas olevas sõjas, ja tegelikult igas inimestevahelises konfliktis, võidab Jumal, kes on armastus. Nii nagu võitis 1. sajandil uskmatu ühiskonna sõjas algkoguduse vastu lõpuks 4. sajandil siiski algkogudus, sest ta palvetas, uskus, lootis ja armastas!

Palume usku, lootust ja armastust ka tänases sõjas olevaile pooltele: agressorile selleks, et ta meelt parandaks, ning Ukrainale selleks, et säiliks tema kaitsetahe ja tekiks jõud Vene väed oma isamaalt välja kihutada.

Aamen.